

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
Z EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA
dla uczniów Publicznego Gimnazjum w Bielicach**

I. Ogólne zasady kontroli i oceny osiągnięć uczniów:

1. Uczeń ma prawo znać zasady oceniania jego prac oraz wymagania programowe.
2. Zasady oceniania znajdują się w PSO.
3. Ocenia się wiadomości, umiejętności i aktywność.
4. Uczeń otrzymuje oceny cząstkowe, ocenę semestralną i roczną.
5. Oceny są jawne dla uczniów i ich prawnych opiekunów.
6. Każde ćwiczenie/ zadanie rozpoczęte na lekcji uczeń ma obowiązek dokończyć w domu (nauczyciel nie musi mu o tym przypominać).
7. Sprawdziany/testy są obowiązkowe i są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem i są odnotowane w dzienniku lekcyjnym danej klasy. Sprawdzoną i ocenioną pracę klasową uczeń otrzymuje do wglądu najpóźniej po upływie dwóch tygodni od daty pisania pracy. W sytuacjach losowych termin oddania prac może być wydłużony. Prace pisemne przechowywane są w szkole do końca danego roku szkolnego.
8. Niesamodzielna praca podczas sprawdzianu/testu jest równoznaczna z oceną niedostateczną i nie podlega poprawie.
9. Kartkówki mogą być zapowiedziane lub nie i mogą obejmować treści do trzech ostatnich lekcji. Odmowa jest równoznaczna z oceną niedostateczną.
10. Jeżeli uczeń z przyczyn losowych (choroba, pobyt w szpitalu, itp.) nie był obecny na sprawdzianie, to musi go napisać w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. Jeżeli nieobecność ucznia trwała tydzień i dłużej, termin jest ustalany indywidualnie.
11. Obowiązkiem ucznia jest zgłosić się do nauczyciela z prośbą o wyznaczenie terminu pisania pracy. Jeżeli uczeń sam nie zgłosi się do nauczyciela z prośbą o wyznaczenie terminu lub nie pojawi się w wyznaczonym terminie, nauczyciel stawia ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.
12. Praca poprawkowa jest dobrowolna.
13. Nauczyciel ma prawo wybrać kilka osób do napisania kartkówki z ostatniej lekcji. Odmowa jest równoznaczna z oceną niedostateczną.
14. Uczeń ma prawo nie przygotować się do zajęć raz w ciągu jednego semestru szkolnego. Niewykorzystane zgłoszenie nieprzygotowania nie przechodzi na drugi semestr.
15. Powodem zgłoszenia nieprzygotowania mogą być:
 - a. brak pisemnej pracy domowej lub jej części;
 - b. nieprzygotowanie do odpowiedzi ustnej;
 - c. brak podręcznika, zeszytu ćwiczeń lub zeszytu przedmiotowego.
16. W przypadku zgłoszenia nieprzygotowania uczeń nie pisze zapowiedzianej kartkówki i nie odpowiada z trzech ostatnich lekcji. Nauczyciel ma prawo sprawdzić wiadomości ucznia z tego samego materiału (co nie oznacza, dać te same zadania) na kolejnej lub kilku kolejnych lekcjach. Nieprzygotowanie nie obejmuje natomiast zapowiedzianych kartkówek, sprawdzianów/testów, prac klasowych i lekcji powtórzeniowych.

17. Na lekcji powtórzeniowej nauczyciel ma prawo odpytywania z zakresu materiału powtórzeniowego, tzn. nie tylko z ostatnich lekcji.
18. Uczeń jest zobowiązany do posiadania na lekcji zeszytu, podręcznika z ćwiczeniami (chyba, że nauczyciel zaleci inaczej). Brak jednej w wyżej wymienionych rzeczy równoznaczne jest z nieprzygotowaniem się do lekcji.
19. Uczeń ma obowiązek odrabiania prac domowych. Za niewykonanie pracy, lub pracę niesamodzielną uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
20. Nauczyciel ma prawo podsumować pracę na lekcji (lub jej brak) oceniając jedną osobę lub grupę osób. W przypadku niewykonania przez jedną osobę zadania, które powierzył jej nauczyciel, cała grupa może otrzymać ocenę niedostateczną, bez możliwości poprawy.
21. Za prace dodatkowe uczeń może otrzymać ocenę (referat, prezentację multimedialną, projekt).
22. Uczeń ma obowiązek oddać do oceny jeden referat w ciągu semestru wskazany przez nauczyciela. Tygodniowa zwłoka z oddaniem referatu obniża ocenę o połowę. Po dwóch tygodniach wystawiana jest ocena niedostateczna.
23. Praca/pomoc na terenie szkoły, reprezentowanie jej poza murami budynku nie zwalnia ucznia z bycia przygotowanym na każde zajęcia.
24. Uczeń ma obowiązek posiadać w zeszycie przedmiotowym wszystkie tematy lekcji oraz uzupełnić zeszyt w przeciągu 1 tygodnia od dnia nieobecności.
25. Nauczyciel ma prawo sprawdzić i ocenić zeszyt lekcyjny, za trzykrotny brak notatek wystawiana jest ocena niedostateczna.
26. Uczeń ma obowiązek odrobić zadane prace domowe. Wszelkie niejasności uczeń ma obowiązek zgłosić nauczycielowi na lekcji, na której zapoznał się z treścią pracy domowej.
27. Uczeń ma obowiązek być przygotowany na daną lekcję z trzech ostatnich tematów, chyba że nauczyciel zaleci inaczej.
28. Uczeń ma obowiązek uzupełnić nieodrobione zadanie domowe i przyswoić materiał, którego nie opanowała na zajęciach.
29. Uczeń, który uchyla się od oceniania może być nieklasyfikowany.
30. Ustalona przez nauczyciela roczna ocena niedostateczna może być zmieniona w wyniku egzaminu poprawkowego.

II. Obszary sprawdzania i oceniania

1. Systematycznej, planowej kontroli i ocenie podlegają wszystkie formy aktywności uczniów:
 - wiadomości i umiejętności określone w planie wynikowym,
 - wypowiedzi ustne (wyrażanie opinii, formułowanie wniosków),
 - czynności polecane przez nauczyciela,
 - wytwory pracy – albumy tematyczne, mapy, schematy, wykresy, katalogi itp.,
 - odpowiedzi, rozwiązywanie krzyżówek, kartkówki,
 - sprawdziany, testy,
 - prace domowe (pisemne i ustne),
 - aktywność na zajęciach (uczestnictwo w dramie, ćwiczeniach, dyskusji – poprawność działania, oryginalność i przydatność proponowanych rozwiązań),

- aktywność własna w zdobywaniu wiedzy,
- wkład pracy,
- zachowanie w trakcie zajęć – obserwacja uczestnicząca (głównie w sferze postaw),
- systematyczność i pilność,
- postawa obywatelska,
- praca w grupach,
- przygotowanie do lekcji,
- aktywność pozalekcyjna.

Zasady wystawiania oceny śródrocznej i rocznej:

Wystawianie oceny klasyfikacyjnej dokonuje się na podstawie ocen cząstkowych, przy czym większą wagę mają oceny za sprawdzian, kartkówkę i odpowiedź, w drugiej kolejności są referaty, praca na lekcji oraz aktywność ucznia. Pozostałe oceny są wspomagające. Przy wystawianiu oceny rocznej brane są pod uwagę oceny uzyskane w całym roku szkolnym.

Wystawiając ocenę śródroczną i roczną uwzględnia się systematyczne uczęszczanie na zajęcia lekcyjne i stosunek ucznia do przedmiotu.

III. Kryteria wymagań na poszczególne oceny

Ocena	Umiejętności i aktywność Uczeń:	Wiedza Uczeń
Celująca	<ul style="list-style-type: none"> • inicjuje dyskusję • przedstawia własne (racjonalne) koncepcje rozwiązań, działań, przedsięwzięć • systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności, dzieli się tym z grupą • odnajduje analogie, wskazuje szanse i zagrożenia określonych rozwiązań • wyraża własny, krytyczny, twórczy stosunek do omawianych zagadnień • argumentuje w obronie własnych poglądów, posługując się wiedzą pozaprogramową • 	<ul style="list-style-type: none"> • zdobył wiedzę znacznie wykraczającą poza zakres materiału programowego

Bardzo dobra	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji • samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy postawione przez nauczyciela • jest aktywny na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych (zawodach, konkursach) • bezbłędnie wykonuje czynności ratownicze, koryguje błędy kolegów • odpowiednio wykorzystuje sprzęt i środki ratownicze • sprawnie wyszukuje w różnych źródłach informacje o sposobach alternatywnego działania (także doraźnego) • umie pokierować grupą rówieśników; 	<ul style="list-style-type: none"> • zdobył pełen zakres wiedzy przewidziany w programie • sprawnie wykorzystuje wiedzę z różnych przedmiotów do rozwiązywania zadań z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa
Dobra	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie korzysta ze wskazanych źródeł informacji • poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo-skutkowych • samodzielnie wykonuje typowe zadania o niewielkim stopniu złożoności • podejmuje wybrane zadania dodatkowe • jest aktywny w czasie lekcji • poprawnie wykonuje czynności ratownicze, umie dobrać potrzebny sprzęt i wykorzystać niektóre środki ratownicze 	<ul style="list-style-type: none"> • opanował materiał programowy w stopniu zadowalającym

Dostateczna	<ul style="list-style-type: none"> • pod kierunkiem nauczyciela wykorzystuje podstawowe źródła informacji • samodzielnie wykonuje proste zadania w trakcie zajęć • przejawia przeciętną aktywność 	<ul style="list-style-type: none"> • opanował podstawowe elementy programu, pozwalające na podjęcie w otoczeniu działań ratowniczych i zabezpieczających
Dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela wykonuje proste polecenia, wykorzystując podstawowe umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje braki w wiedzy, nie uniemożliwiają one jednak dalszej edukacji i mogą zostać usunięte
Niedostateczna	<ul style="list-style-type: none"> • nie potrafi wykonać prostych poleceń, wymagających zastosowania podstawowych umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje braki w wiedzy, które uniemożliwiają dalszy rozwój w ramach przedmiotu

Procentowe ujęcie punktacji prac pisemnych (prac klasowych, sprawdzianów, kartkówek):

0- 29%- niedostateczny

30- 49%- dopuszczający

50- 74%- dostateczny

75- 89%- dobry

90- 99%- bardzo dobry

100% + zadanie dodatkowe- celujący

Szczegółowe wymagania edukacyjne:

Na ocenę dopuszczającą:

Uczeń:

- zna i rozróżnia sygnały alarmowe,
- wie jak rozpoznać urazy,
- zna czynności przy wentylacji zastępczej,
- zna przyczyny wstrząsu,
- wymienia rodzaje urazów i krwotoków,
- wymienia stopnie oparzeń i odmrożeń,
- rozpoznaje zatrucia,
- rozpoznaje urazy kończyn,
- wymienia zastępcze środki ochrony dróg oddechowych i skóry,
- wymienia przyczyny powodzi i pożaru,
- wymienia zagrożenia jakie niesie powódź,
- wymienia rodzaje promieniowania w miejscu swojego zamieszkania,
- zna miejsce poboru wody w najbliższym otoczeniu,
- wymienia powody zabezpieczenia wody i żywności,
- wymienia i rozróżnia znaki bezpieczeństwa,
- wymienia główne zadania obrony cywilnej i podstawowe dokumenty normatywne.

Na ocenę dostateczną:

Uczeń:

- Rozumie znaczenie konkretnych sygnałów alarmowych,
- Potrafi wyjaśnić podstawowe funkcje życiowe,
- Potrafi wykonać uciskanie klatki piersiowej oraz wentylację zastępczą,
- Zna podstawowe techniki przenoszenia osób poszkodowanych,
- Zna techniki tamowania krwotoków,
- Potrafi udzielić pomocy po rozpoznaniu ran,
- Zna sposoby udzielenia pomocy przy oparzeniach i wychłodzeniach,
- Umie podać przyczyny zatrucia,
- Zna czynności pierwszej pomocy w przypadku złamań kończyn,
- Umie wyjaśnić przyczyny powstania paniki,
- Wymienia sposoby przeciwdziałania zagrożeniom lokalnym,
- Wymienia sprzęt przeciwpożarowy,
- Przedstawia zagrożenia związane z katastrofami i awariami,
- Umie scharakteryzować źródła oraz rodzaje promieniowania,
- Potrafi określić zasady zabezpieczania wody i żywności na wypadek zagrożeń,
- Wyjaśnia pojęcia: odkażanie, dezynfekcja, dezaktywacja, dezynsekcja, deratyzacja,
- Umie opisać znaczenie znaków ewakuacyjnych, ochrony przeciwpożarowej oraz higieny pracy w swoim otoczeniu i regionie.

Na ocenę dobrą:

Uczeń:

- Potrafi wykonać czynności nakazane określonymi sygnałami alarmowymi,
- Zna czynności tzw. łańcucha ratunkowego i potrafi wykonać je praktycznie,
- Umie podać przyczyny i objawy wstrząsu pourazowego,
- Umie opatrywać różne rodzaje ran, tamować krwotoki zewnętrzne,
- Umie udzielić pomocy przy poparzeniach i odmrożeniach,

- Zna sposoby i potrafi udzielić pomocy osobie porażonej prądem,
- Potrafi określić drogi wnikania trucizn do organizmu,
- Potrafi określić warunki i miejsca sprzyjające urazom układu kostnego,
- Potrafi wykorzystać podręczne materiały do ochrony dróg oddechowych i skóry,
- Potrafi wymienić możliwości przeciwdziałania panice,
- Umie dokonać analizy lokalnych zagrożeń powodzią, pożarem,
- Potrafi omówić czynności ratownicze podczas pożaru,
- Potrafi właściwie postępować podczas pożaru w domu i w szkole,
- Potrafi wskazać możliwości wykorzystania promieniowania,
- Omawia różne sposoby zabezpieczania żywności i wody przed skażeniem,
- Potrafi omówić różnice między częściowymi i całkowitymi zabiegami sanitarnymi i specjalnymi,
- Wymienia podstawowe dokumenty ONZ regulujące funkcjonowanie Obrony Cywilnej na świecie.

Na ocenę bardzo dobrą:

Uczeń:

- Wie jak reagować przy zaburzeniach podstawowych funkcji życiowych,
- Umie scharakteryzować przyczyny zaburzeń krążenia i oddychania,
- Umie wykonać czynności pierwszej pomocy przy wstrząsie pourazowym,
- Potrafi omówić sposoby sporządzania prowizorycznych noszy,
- Potrafi wyjaśnić jak zapobiegać zakażeniom,
- Potrafi udzielić pomocy osobie poparzonej środkami chemicznymi,
- Potrafi udzielić pomocy osobie zatrutej środkami chemicznymi, gazami, artykułami spożywczymi,
- Potrafi zastosować podręczne środki do unieruchomienia kończyn dolnych i górnych,
- Potrafi zachować się w obliczu możliwości powstania paniki,
- Potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę w praktyce,
- Potrafi wykorzystać podręczny sprzęt gaśniczy do gaszenia pożaru
- Potrafi postępować w obliczu komunikacyjnych i ekologicznych katastrof,
- Potrafi wyjaśnić indywidualne możliwości ochrony przed promieniowaniem,
- Potrafi praktycznie zastosować środki do przechowywania żywności i wody,
- Potrafi przeprowadzić zabiegi sanitarne w domu przy pomocy materiałów znajdujących się w apteczce domowej,
- Potrafi wymienić zadania jakie stoją przed formacjami OC w obliczu zagrożeń.

Na ocenę celującą:

Uczeń:

- posiada wiedzę i umiejętności wykraczające poza program,
- rozwija własne zainteresowania,
- bierze udział z sukcesami w konkursach, olimpiadach, mistrzostwach,
- jest bardzo aktywny na lekcjach,
- wykonuje szereg zadań dodatkowych z własnej inicjatywy,
- jest żywo zainteresowany tym co dzieje się w Polsce i na świecie,
- angażuje się w akcje humanitarne, ekologiczne, wolontariackie,
- umiejętnie formułuje argumenty, wypowiada się bardzo poprawnym językiem,
- potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę swoją i innych.

IV. Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana semestralnej i rocznej oceny klasyfikacyjnej

- Ustalona przez nauczyciela ocena klasyfikacyjna jest ostateczna, gdy została ustalona zgodnie z przepisami prawa dotyczącymi trybu ustalania oceny. Uczeń lub jego rodzice/prawni opiekunowie mogą zgłosić się do nauczyciela Edukacji dla bezpieczeństwa, jeżeli uznają, że roczna lub semestralna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych powinna być wyższa niż przewidywana.
- Nauczyciel na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów oraz ich rodziców/prawnych opiekunów o warunkach i trybie uzyskania, wyższej niż przewidywana, oceny klasyfikacyjnej.
- W ciągu wyżej wymienionego czasu uczeń, rodzice/prawni opiekunowie mają prawo wystąpić do nauczyciela przedmiotu w formie pisemnej (wniosek z uzasadnieniem) o uzyskanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej pod warunkiem, że oceny bieżące, zgodnie z przyjętą w niniejszym PSO hierarchią ocen oraz ocena śródroczna uzasadniają możliwość uzyskania oceny wyższej niż przewidywana.
- W przypadku uwzględnienia wniosku w terminie uzgodnionym z nauczycielem i po analizie zasadności wniosku w oparciu o udokumentowane realizowanie obowiązków ucznia określonych w Statucie Szkoły uczeń pisze sprawdzian obejmujący treści nauczania z całego roku szkolnego. Sprawdzian jest opracowany na ocenę wyższą o jeden stopień niż ocena przewidywana, z którą uczeń został wcześniej zapoznany przez nauczyciela. Przygotowany przez nauczyciela sprawdzian polega na sprawdzeniu opanowanych umiejętności i wiadomości z przedmiotu.
- O podjętej decyzji zostanie poinformowany uczeń lub jego rodzice (prawni opiekunowie).
- Ustalona ocena jest ostateczna w tym trybie postępowania.

V. Dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości uczniów posiadających orzeczenie bądź opinię Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej

Praca z uczniem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego albo indywidualnego nauczania dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia może nastąpić na podstawie tego orzeczenia.

- unikać wrywania do natychmiastowej odpowiedzi, informować ucznia o terminach odpytywania ustnego, oraz o zakresie materiału (w szczególnych przypadkach podać konkretne pytania),

- jeśli zaistnieje taka potrzeba umożliwić odpowiedzi ustne nie na forum klasy,
- należy w miarę możliwości zauważać i doceniać „plusem” lub pochwałą słowną każdorazowy przejaw aktywności ucznia,
- w trakcie odpowiedzi ustnych, jeśli jest to konieczne, naprowadzać na właściwy tok rozumowania,
- dawać więcej czasu na czytanie poleceń słownych, zadań z treścią zarówno podczas lekcji jak i w czasie prac kontrolnych (sprawdziany, kartkówki, odpowiedzi ustne).
- w trakcie sprawdzianów zwiększać ilość czasu potrzebnego na rozwiązanie zadania, można dać podobne, przykładowe zadania do rozwiązania w domu.
- prace pisemne oceniane są pod kątem zawartych w nich wiadomości i treści. Błędy ortograficzne i gramatyczne oraz językowe nie mają wpływu na ocenę.
- w ocenianiu zwracać większą uwagę na wysiłek włożony w wykonanie zadania, niż ostateczny efekt pracy,
- zadania i system oceniania prac klasowych, sprawdzianów i kartkówek obejmujących większą partię materiału (3 tematy) dostosowany do możliwości uczniów.

Praca z uczniem posiadającym opinię o dostosowaniu wymagań edukacyjnych

Nauczyciel jest zobowiązany, na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej dostosować wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.

- podawanie poleceń w prostszej formie
- unikanie trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć
- częste odwoływanie się do konkretnego, przykładu
- wolniejsze tempo pracy
- odrębne instruowanie uczniów
- odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień
- pozostawianie większej ilości czasu na przygotowanie się z danego materiału (dzielenie go na małe części, wyznaczanie czasu na jego zapamiętanie i odpytywanie).
- Zadania i system oceniania prac klasowych, sprawdzianów i kartkówek obejmujących większą partię materiału (3 tematy) powinien uwzględniać wymagania edukacyjne i zostać dostosowany do możliwości ucznia.

Praca z uczniem z dysfunkcjami

Formy, metody, sposoby dostosowania wymagań u uczniów z dysleksją, dysortografią oraz dysgrafią w zakresie przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa:

- **dysortografia**

- błędy ortograficzne nie mają wpływu na ocenę z edukacji dla bezpieczeństwa,
- prace pisemne są oceniane tylko pod kątem merytorycznym

- **dysgrafia**

- nie podlega ocenie układ graficzny rozwiązania zadania,
- ocenie nie będzie podlegała staranność: pisma, rysunku pomocniczego, wykresu,
- prace domowe lub inne pisemne zlecone przez nauczyciela uczeń będzie mógł wykonywać na komputerze,
- jeśli pismo jest trudne do odczytania, można pracę pisemną zamienić na wypowiedź ustną,
- ograniczanie tekstów do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, jeśli to możliwe przygotowanie gotowych notatek do wklejenia

- **dysleksja**

- uczniowie mają prawo do wydłużonego czasu pracy tj. pisanie sprawdzianów, kartkówek, testów, odpowiedzi ustnych,
- błędy typowe dla dyslektyków nie obniżają wartości pracy ucznia,
- kontrolowanie stopnia zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń, szczególnie podczas sprawdzianów (wolne tempo czytania, słabe rozumienie jednorazowo przeczytanego tekstu może uniemożliwić wykazanie się wiedzą z danego materiału),
- pisemne sprawdziany w miarę możliwości ograniczać się będą do sprawdzanych wiadomości (stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami).
- ograniczanie tekstów do czytania na lekcji.

Praca z uczniem z uczniem niedosłyszającym

- zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce dla ucznia w pierwszej ławce. Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0,5 do 1.5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust. Należy też, umożliwić uczniowi odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi,
- należy mówić do dziecka wyraźnie używając normalnego głosu i intonacji, unikać gwałtownych ruchów głową czy nadmiernej gestykulacji.

**Opracowała:
Anna Rogozińska**